ECLI:LV:AT:2018:0416.SKA105418.3.L

Lieta Nr. A-7-001-18/12
SKA-1054/2018
Administratīvo lietu departaments

Latvijas Republikas Augstākā tiesa
LĒMUMS
Rīgā 2018.gada 16.aprīlī

Augstākā tiesa šādā sastāvā:
tiesnese Ieva Višķere,
tiesnese Dzintra Amerika,
tiesnese Līvija Slica

rakstveida procesā izskatīja AS „Norvik banka" blakus sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2018.gada 30.janvāra lēmumu, ar kuru atteikts pieņemt AS „Norvik banka" pieteikumu.

Aprakstošā daļa

[1] Finanšu un kapitāla tirgus komisija (turpmāk – komisija) 2017.gada 22.decembrī pieņēma lēmumu par administratīvās lietas uzsākšanu par iespējamiem pieteicējas AS „Norvik banka" pieļautiem regulējošo prasību un iekšējās kontroles sistēmas pārkāpumiem (turpmāk –pārsūdzētais lēmums). Vienlaikus šajā lēmumā atzīts, ka nav pamata dot pieteicējai vēl papildu laiku novērst neatbilstību Eiropas Parlamenta un Padomes 2013.gada 26.jūnija regulā (ES) Nr. 575/2013 par prudenciālajām prasībām attiecībā uz kredītiestādēm un ieguldījumu brokeru sabiedrībām, un ar ko groza regulu Nr. 648/2012 (turpmāk – Regula Nr. 575/2013) noteiktajām lielo risku darījumu limita prasībām, līdz ar to šī neatbilstība būtu novēršama nekavējoties.

[2] Pieteicēja par minēto komisijas lēmumu vērsās tiesā, norādot, ka pārsūdzētais lēmums nav tiesisks, un prasot, lai tiesa uzdod komisijai izdot pieteicējai labvēlīgu administratīvo aktu, ar kuru pieteicējai tiktu dots termiņš lielo riska darījumu limita pārkāpuma novēršanai un darbības atjaunošanas plāna ieviešanai līdz 2018.gada 30.septembrim. Vienlaikus pieteicēja lūdza piemērot pagaidu aizsardzību – apturēt pārsūdzētā lēmuma darbību attiecībā uz nekavējošu lielo riska darījumu limita pārkāpumu novēršanu un darbības atjaunošanas plāna ieviešanas izpildi un aizliegt komisijai pieņemt gala lēmumu ar pārsūdzēto lēmumu ierosinātajā administratīvajā lietā.

[3] Ar Administratīvās apgabaltiesas tiesneša 2017.gada 21.novembra lēmumu pieteicējas pieteikumu atteikts pieņemt. Tiesneša lēmums pamatots ar turpmāk norādītajiem argumentiem.

[3.1] Pieteikuma iesniedzēja kā kredītiestāde ir finanšu un kapitāla tirgus dalībniece. Šim tirgum ir nozīmīga loma visas valsts tautsaimniecībā un finanšu stabilitātē, tālab tas ir pakļauts īpašam regulējumam, tostarp kontrolei un uzraudzībai, ko veic kompetentā iestāde.

Saskaņā ar Kredītiestāžu likuma 99.[1]pantā noteikto, lai panāktu Latvijas kredītiestāžu sektora drošību, stabilitāti un attīstību, komisija veic kredītiestāžu uzraudzību. Komisijai ir pienākums nekavējoties veikt pasākumus saskaņā ar šajā likumā noteikto, lai novērstu kredītiestādes darbībā un kredītiestāžu sektorā trūkumus, kuri apdraud vai varētu apdraudēt kādas kredītiestādes vai visa kredītiestāžu sektora stabilu darbību, traucē pienācīgi veikt darījumus, sniegt finanšu pakalpojumus vai varētu radīt ievērojamus zaudējumus visas valsts tautsaimniecībai.

Kredītiestāžu likuma 34.[1]pants noteic, ka kredītiestāde nodrošina tās darbības raksturam, apjomam un sarežģītībai piemērotas visaptverošas un efektīvas iekšējās kontroles sistēmas izveidi un darbību. Atbilstoši Kredītiestāžu un ieguldījumu brokeru sabiedrību darbības atjaunošanas un noregulējuma likuma (turpmāk – Kredītiestāžu darbības atjaunošanas likums) 5.pantam kredītiestāde izstrādā un uztur darbības atjaunošanas plānu, kurā ir noteikti pasākumi, kas iestādei veicami, lai atjaunotu savu finansiālo stāvokli pēc tā būtiskas pasliktināšanās. Darbības atjaunošanas plānus uzskata par iekšējās kontroles sistēmas pamatelementiem Kredītiestāžu likuma 34.[1]panta izpratnē.

[3.2] Ar pieteicējas pārsūdzēto lēmumu nolemts ierosināt administratīvo lietu. Lēmumā pausts iestādes viedoklis, ka turpmāka lielo riska darījumu limitu pārkāpšana nav pieļaujama un pieteicējai nekavējoties ir jāveic pasākumi, lai ievērotu Regulas Nr. 575/2013 prasības. Lēmumā arī norādīts, ka iestāde ir izvērtējusi pieteicējas iesniegto informāciju par darbības atjaunošanas plānā paredzēto pasākumu īstenošu un secinājusi, ka pieteicēja tai noteiktajā termiņā nav spējusi īstenot visus darbības atjaunošanas plānā paredzētos pasākumus. No lēmuma satura secināms, ka iepriekš minēto un arī citu lēmumā konstatēto apstākļu kopums kalpojis par pamatu iestādes lēmumam uzsākt administratīvo procesu par iespējamiem regulējošo prasību un iekšējās kontroles sistēmas pārkāpumiem pieteicējas darbībā.

[3.3] Administratīvā procesa likuma 103.panta pirmā daļa noteic, ka administratīvā procesa tiesā būtība ir tiesas kontrole pār iestādes izdota administratīvā akta vai iestādes faktiskās rīcības tiesiskumu vai lietderības apsvērumiem rīcības brīvības ietvaros. Administratīvā procesa likuma 184.panta pirmās daļas 1.punkts paredz, ka pieteikumu var iesniegt par administratīvā akta izdošanu, atcelšanu, spēkā esamību. Lēmumi, kurus iestāde pieņem administratīvā procesa gaitā un kuri ir vērsti uz sagatavošanos administratīvā akta izdošanai, bet vēl galīgi nenoregulē tiesiskās attiecības, ir starplēmumi. Starplēmums nav administratīvais akts un nav pārsūdzams tiesā, izņemot gadījumu, kad tas pats par sevi skar būtiskas personas tiesības vai tiesiskas intereses vai būtiski apgrūtina to īstenošanu.

[3.4] Izvērtējot pārsūdzēto lēmumu, ar kuru nolemts ierosināt administratīvo lietu par iespējamiem regulējošo prasību un iekšējās kontroles sistēmas pārkāpumiem, tostarp lēmumā sniegto iestādes viedokli par pieteicējas rīcību saistībā ar lielo riska darījumu limitu pārkāpumu un darbības atjaunošanas plānā paredzēto pasākumu īstenošanu, secināms, ka šim lēmumam nepiemīt galīga noregulējuma raksturs. Turklāt nav konstatējams, ka šis lēmums pats

par sevi skartu būtiskas pieteicējas kā kredītiestādes tiesības vai tiesiskās intereses, vai arī būtiski apgrūtinātu to īstenošanu. Pieteicējai būs tiesības pārsūdzēt tiesā komisijas kontroles un uzraudzības ietvaros pieņemto galīgo lēmumu – administratīvo aktu, un šīs tiesības nodrošina atbilstošu pieteicējas tiesību un tiesisko interešu aizsardzību, tostarp nododot tiesas kontrolei strīdus jautājumu par termiņiem darbības atjaunošanas plānā paredzēto pasākumu īstenošanai un lielo riska darījumu pārkāpumu novēršanai. Ne Kredītiestāžu likumā, ne arī Kredītiestāžu darbības atjaunošanas likumā nav rodamas tiesību normas, kas dotu pieteicējai tiesības prasīt pieteikumā norādītā administratīvā akta izdošanu.

Ievērojot minēto, secināms, ka pieteikuma pieņemšana ir atsakāma, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 191.panta pirmās daļas 1.punktu, jo lieta nav izskatāma administratīvā procesa kārtībā. Līdz ar to jāatsaka pieņemt izskatīšanai arī iesniegto lūgumu par pagaidu aizsardzības piemērošanu.

[4] Pieteicēja par minēto apgabaltiesas tiesneša lēmumu iesniedza blakus sūdzību. Blakus sūdzība pamatota ar turpmāk norādītajiem argumentiem.

[4.1] Tiesnesis nav motivējis savu secinājumu, ka pārsūdzētajam lēmumam nav galīgā noregulējuma rakstura un tas pats par sevi neskar būtiskas personas tiesības vai tiesiskās intereses. Tiesnesis nav analizējis pieteikumā norādītos pieteicējas apsvērumus, kāpēc pārsūdzētais lēmums būtu atzīstams par administratīvo aktu.

[4.2] Pieteicējas ieskatā, pārsūdzētais lēmums ir uzskatāms par galīgo lēmumu jautājumā par termiņiem darbības atjaunošanas plānā paredzēto pasākumu ieviešanai un lielo riska darījumu limita pārkāpuma novēršanai, jo ar šo lēmumu ir atteikts attiecīgos termiņus pagarināt.

[4.3] Ja tiesnesis uzskatīja, ka pārsūdzētais lēmums ir starplēmums, tiesnesim bija pienākums izvērtēt, vai šis lēmums pats par sevi aizskar būtiskas pieteicējas tiesības un tiesiskās intereses un tāpēc būtu vērtējams kā patstāvīgs administratīvais akts.

Pieteicēja jau pieteikumā bija norādījusi konkrētas tiesiskās sekas, kuras pieteicējai tiek radītas ar pārsūdzēto lēmumu. Proti, būtiskās nelabvēlīgās sekas izpaužas, pirmkārt, tādējādi, ka administratīvās lietas ierosināšana pret pieteicēju tā vietā, lai dotu saprātīgu termiņu situācijas sakārtošanai, potenciāli rada pieteicējas klientu uzticēšanās samazināšanās risku un attiecīgi ieguldījumu apjoma samazināšanās risku. Otrkārt, pēc atteikuma noteikt termiņu lielo riska darījumu limita pārkāpuma novēršanai pieteicēja automātiski pārkāpj noteikto lielo riska darījumu limitu, kas ir pamats turpmāku reālu sankciju vai tiesisku pienākumu piemērošanai pret pieteicēju. Tas, ka pieteicēja nevar paredzēt, kādas sekas būs komisijas ierosinātajai administratīvajai lietai, neļauj pieteicējai pietiekami pārliecinoši risināt jautājumus ar potenciālajiem *Winergy Group* aktīvu pircējiem. Treškārt, arī darbības atjaunošanas plānā paredzēto pasākumu ieviešana prasa zināmu noteiktību pieteicējas tiesiskā statusa kontekstā. Turklāt darbības atjaunošanas plānā paredzēto pasākumu ieviešana ir laikietilpīga, un komisijas noteiktajā šo pasākumu īstenošanas termiņā tos objektīvi nevarēja īstenot. Šo pasākumu neieviešana komisijas noteiktajā termiņā tagad tiek kvalificēta kā pieteicējas pārkāpums, kas dod pamatu turpmāku reālu sankciju vai tiesisku pienākumu noteikšanai.

[4.4] Administratīvā procesa likuma 5.pants paredz privātpersonas tiesību ievērošanas principu, kas noteic, ka gan iestādei, gan tiesai jāveicina privātpersonas tiesību un tiesisko interešu aizsardzību.

Tiesnesis savā lēmumā ir rīkojies tieši pretēji, cenšoties ierobežot pieteicējas tiesības vērsties tiesā savu tiesību aizsardzībai. Nepieņemams ir tiesneša norādītais pamatojums, ka pieteikuma pieņemšana atsakāma, jo ne Kredītiestāžu likuma, ne arī Kredītiestāžu darbības atjaunošanas likuma normas neparedz pieteicējai tiesības prasīt pieteikumā norādītā administratīvā akta izdošanu. Administratīvā procesa likuma 65.pants paredz, ka ir gadījumi, kad iestādei ir rīcības brīvība lemt par administratīvā akta izdošanu un tā saturu. Līdz ar to ir pietiekami, ka iestādei ir vispārīgas tiesības izdot administratīvo aktu. Finanšu un kapitāla tirgus komisijas likuma 7.pants paredz komisijas tiesības izdot lēmumu, ja konkrētā situācija to prasa. Tādējādi arī pieteicējai ir tiesības prasīt labvēlīga administratīvā akta izdošanu. Pieteicējas ieskatā, ikvienai privātpersonai ir tiesības prasīt labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ja tās tiesības tiek aizskartas ar valsts iestādes darbībām. Līdz ar to apgabaltiesas tiesnesis nepamatoti atzinis, ka pieteicējai nav tiesību prasīt labvēlīga administratīvā akta izdošanu.

[4.5] Pieteicēja, pretēji komisijai, uzskata, ka konkrētajā gadījumā ir objektīvs pamats pieteicējas prasītajai termiņa pagarināšanai. Likumā nav imperatīvu normu, kas šādos apstākļos aizliegtu privātpersonai prasīt, lai komisija pieņem privātpersonai labvēlīgu lēmumu.

Motīvu daļa

[5] Pieteicēja uzskata, ka tai ir tiesības vērsties tiesā ar pieteikumu par pārsūdzēto lēmumu, jo tas pats par sevi rada pieteicējai būtiskas tiesiskas sekas, un tiesības prasīt labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējai tiktu dots termiņš darbības atjaunošanas plānā paredzēto pasākumu īstenošanai un lielo riska darījumu limita pārkāpuma novēršanai.

Augstākā tiesa turpmāk norādīto apsvērumu dēļ minēto pieteicējas uzskatu atzīst par kļūdainu.

[6] Pieteicēja norādījusi, ka ar pārsūdzēto lēmumu komisija ir atteikusies pagarināt pieteicējai doto termiņu darbības atjaunošanas plānā paredzēto pasākumu ieviešanai un lielo riska darījumu limita pārkāpuma novēršanai. Tāpēc pieteicēja uzskata, ka ar šo lēmumu ir galīgi noregulēts jautājums par attiecīgajiem termiņiem un pieteicējai ir tiesības tiesas ceļā prasīt labvēlīga lēmuma par termiņa pagarināšanu izdošanu.

Šajā sakarā Augstākā tiesa vispirms norāda, ka, pretēji pieteicējas apgalvotajam, pārsūdzētajā lēmumā komisija nav atteikusies pagarināt termiņu attiecībā uz darbības atjaunošanas plānā paredzēto pasākumu ieviešanu. Šajā lēmumā komisija vispār nav lēmusi par termiņiem darbības atjaunošanas plānā paredzēto pasākumu ieviešanai, komisija ir tikai konstatējusi, ka 2017.gada 2.augustā tā pieteicējai noteica termiņu attiecīgo pasākumu īstenošanai un šie pasākumi joprojām nav īstenoti. Turklāt no pārsūdzētā komisijas lēmuma arī neizriet, ka pieteicēja būtu komisijai izteikusi konkrētu lūgumu par šāda termiņa pagarināšanu. Arī pati pieteicēja ne pieteikumā, ne blakus sūdzībā nav norādījusi, ka tā būtu vērsusies komisijā ar šādu lūgumu. Pieteikumā norādīts vien tas, ka komisijas 2017.gada 2.augustā noteiktais termiņš pēc būtības nav samērīgs.

Tādējādi Augstākā tiesa secina, ka pieteicējai termiņš darbības atjaunošanas plānā paredzēto pasākumu īstenošanai tika noteikts ar komisijas 2017.gada 2.augusta lēmumu, nevis ar pārsūdzēto lēmumu. Pārsūdzētais lēmums attiecībā uz darbības atjaunošanas plānā paredzēto pasākumu ieviešanas termiņu nekādas jaunas tiesiskas sekas nerada (tostarp ar to netiek atteikta termiņa pagarināšana). Līdz ar to nepamatots ir pieteicējas uzskats, ka ar pārsūdzēto lēmumu ir saistoši un galīgi noregulēts jautājums par darbības atjaunošanas plānā paredzēto pasākumu ieviešanas termiņu.

Savus apsvērumus par to, ka konkrēto pasākumu īstenošanai pieteicējai objektīvi ir nepieciešams ilgāks laiks un komisijas 2017.gada 2.augusta lēmumā dotais termiņš nav samērīgs, pieteicēja var izteikt komisijai uzklausīšanas ietvaros administratīvajā lietā, kas ir ierosināta ar pārsūdzēto lēmumu. Savukārt, ja šīs administratīvās lietas rezultātā tiks izdots pieteicējai nelabvēlīgs administratīvais akts, pieteicēja to varēs pārsūdzēt tiesā.

[7] Ar pārsūdzēto komisijas lēmumu atzīts, ka nav pamata dot pieteicējai ilgāku laiku neatbilstības lielo riska darījumu limita prasībām novēršanai. Proti, komisija lēmumā norādījusi, ka pieteicēja kārtējo reizi izteikusi lūgumu šā termiņa pagarināšanai (kas jau divas reizes ticis pagarināts). Vienlaikus komisija konstatējusi, ka pieteicējas lielo riska darījumu apmērs attiecībā pret pieteicējas un grupas pašu kapitālu ir nevis samazinājies, bet pat pieaudzis. Šādos apstākļos komisija paudusi viedokli, ka turpmāka lielo riska darījumu limitu pārkāpšana nav pieļaujama un pieteicējai nekavējoties jāveic pasākumi, lai ievērotu Regulas Nr. 575/2013 387.panta prasības.

[8] Pieteicēja uzskata, ka tas, ka komisija nav saskatījusi pamatu dot pieteicējai ilgāku laiku lielo riska darījumu limita pārkāpuma novēršanai, nozīmē, ka līdz ar to komisija ir atteikusies izdot labvēlīgu administratīvo aktu (lēmumu par prasītā termiņa pagarināšanu) un attiecīgi pieteicējai ir tiesības prasīt šāda akta izdošanu tiesas ceļā. Augstākā tiesa tam nepiekrīt.

Tas vien, ka iestāde ir atteikusies radīt kādas konkrētas privātpersonas gribētas sekas, pats par sevi nav pietiekami, lai atzītu, ka šis atteikums ir negatīvs administratīvais akts (proti, atteikums izdot labvēlīgu administratīvo aktu) un personai līdz ar to ir tiesības vērsties tiesā ar prasījumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu. Lai atzītu, ka iestādes lēmums ir atteikums izdot administratīvo aktu un personai ir tiesības prasīt attiecīgā akta izdošanu tiesas ceļā, vispirms jānokonstatē, ka tiesību normās ir paredzētas privātpersonu tiesības noteiktos apstākļos prasīt konkrētu tiesisko seku radīšanu (labvēlīga administratīvā akta izdošanu). Tikai tad, ja no tiesību normām izriet privātpersonu tiesības pieprasīt, lai iestāde noteiktos apstākļos piešķir personai konkrētu labumu (labvēlīgas tiesiskās sekas), iestādes atteikums ir vērtējams kā administratīvais akts (labvēlīga administratīvā akta atteikums) un personai ir tiesības vērsties tiesā ar prasījumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu. Attiecīgi tiesa tad pārbauda, vai pieteicēja gadījumā ir iestājušies no tiesību normām izrietošie priekšnoteikumi prasītā labvēlīga administratīvā akta izdošanai.

Minētais pamatojams ar to, ka tikai tādā gadījumā, ja tiesību normas piešķir personai tiesības prasīt no iestādes konkrētu labumu, iestādes atteikums rada personas tiesību (proti, tiesību saņemt konkrēto labumu) aizskārumu. Savukārt, ja persona iestādei prasa ko tādu, ko saskaņā ar tiesību normām personām vispār nav tiesību pieprasīt, iestādes atteikums nerada personas tiesību aizskārumu, tātad nerada tiesiskas sekas. Līdz ar to šai personai nav arī tiesību konkrēto labumu prasīt tiesas ceļā, jo pieteikums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu ir līdzeklis, lai aizsargātu personu tiesības saņemt tos labumus (tās labvēlīgās tiesiskās sekas), kuras personām saskaņā ar tiesību normām pienākas, bet ko iestāde atsaka. Tas nav līdzeklis, lai persona tiesas ceļā prasītu tādu labumu, ko saskaņā ar tiesību normām vispār nav tiesību pieprasīt.

[9] Ievērojot minēto, atzīstams, ka, vērtējot, vai pieteikumā izteiktais prasījums par pieteicējam labvēlīgu seku radīšanu ir pieļaujams, ir būtiski, vai no tiesību normām izriet, ka šādu labumu personas no iestādes var pieprasīt. Tādējādi kļūdains ir pieteicējas viedoklis, ka tas vien, ka imperatīvās tiesību normas neaizliedz personai vērsties iestādē un prasīt kādu labumu, ir pietiekams pamats, lai atzītu, ka personai attiecīgo labumu ir tiesības pieprasīt tiesas ceļā.

Līdz ar to arī izskatāmajā lietā, lai pieteicējai atzītu tiesības tiesas ceļā prasīt tāda lēmuma izdošanu, ar kuru pieteicējai tiktu piešķirts papildu laiks lielo riska darījumu limita pārkāpuma novēršanai, būtu jākonstatē, ka pastāv tiesību normas, kas piešķir kredītiestādēm tiesības lielo riska darījumu limita pārkāpumu gadījumā pieprasīt, ka tām dod papildu laiku pārkāpuma novēršanai (pagarina jau iepriekš doto termiņu). Turklāt, pretēji pieteicējas uzskatam, no tiesību normas, kas vispārīgi paredz iestādei tiesības funkciju izpildes ietvaros pieņemt dažādus lēmumus (kā pieteicējas minētais Finanšu un kapitāla tirgus komisijas likuma 7.panta pirmās daļas 1.punkts), neizriet privātpersonu tiesības pieprasīt, lai līdz ar to iestāde pieņem jebkādu lēmumu, kādu persona vēlas. Vēl jo vairāk – tas vien, ka tiesību normas piešķir iestādei tiesības kādus lēmums pieņemt, pats par sevi nenozīmē, ka līdz ar to arī privātpersonām ir tiesības pieprasīt, lai iestāde šīs savas tiesības izmanto. Privātpersonai ir tiesības pieprasīt, lai iestāde pieņem lēmumu tad, ja secināms, ka attiecīgais tiesiskais regulējums pēc jēgas ir vērsts uz šādu tiesību piešķiršanu privātpersonai.

Apgabaltiesas tiesneša lēmumā konstatēts, ka ne Kredītiestāžu likums, ne Kredītiestāžu darbības atjaunošanas likums neparedz kredītiestāžu tiesības pieprasīt, lai komisija tām dod laiku lielo riska darījumu limita pārkāpumu novēršanai. Citas tiesību normas apgabaltiesas tiesneša lēmumā šajā sakarā nav aplūkotas.

[10] Uz lielajiem riska darījumiem attiecināmās prasības noteic Regula Nr. 575/2013.

Šī regula noteic prudenciālās prasības attiecībā uz kredītiestādēm, proti, prasības, kas kredītiestādēm jāievēro, lai tiktu nodrošinātas pietiekamas kapitāla rezerves un likviditāte, tādējādi padarot kredītiestādes stabilākas un noturīgākas dažāda veida krīzes vai spriedzes situācijās. Arī prasība, lai tiktu ievēroti lielo riska darījumu limiti, ir viena no prudenciālajām prasībām, kas kredītiestādēm jāievēro, lai tiktu nodrošināta to finanšu stabilitāte un attiecīgi arī ieguldītāju un noguldītāju aizsardzība. Proti, liela šo riska darījumu proporcija attiecībā pret kredītiestāžu kapitālu regulā tiek aplūkota kā kredītiestādes finansiālo stabilitāti apdraudošs faktors.

Regulas 387.pants paredz, ka iestādes (ar šo jēdzienu atbilstoši regulas 4.panta pirmās daļas 3.punktam apzīmētas kredītiestādes vai ieguldījumu brokeru sabiedrības) uzrauga un kontrolē savus lielos riska darījumus saskaņā ar regulas IV daļu „Lielie riska darījumi" (387 –403.pants).

Lielo riska darījumu limitus noteic 395.panta 1.punkts, savukārt šā panta 3.punkts paredz, ka, ievērojot 396.pantu, iestāde vienmēr ievēro attiecīgo limitu.

Saskaņā ar 396.panta pirmo daļu, ja izņēmuma gadījumā riska darījumi pārsniedz 395.panta 1.punktā noteikto limitu, kredītiestāde par riska darījuma vērtību nekavējoties ziņo kompetentajai iestādei, kura, ja apstākļi to attaisno, var dot kredītiestādei konkrētu laiku, lai panāktu atbilstību limitam.

No minētā Augstākā tiesa secina, ka Regula Nr. 575/2013 kredītiestādēm uzliek pienākumu pašām raudzīties, lai to lielie riska darījumi nepārsniegtu regulā paredzētos limitus. Tātad būtībā kredītiestādei pašai jāseko līdzi savu lielo riska darījumu apmēram un, konstatējot limita pārsniegumu, nekavējoties jāveic pasākumi neatbilstības novēršanai. Tā kā šis pienākums izriet no regulas, kompetentajai iestādei nav jāpieņem īpašs lēmums, ar kuru kredītiestādei tiek uzdota neatbilstības limitiem novēršana.

Savukārt tas, ka kompetentā iestāde, saņemot informāciju, ka kredītiestāde ir pārkāpusi lielo riska darījumu limitus, var dot kredītiestādei laiku pārkāpumu novērst, pats par sevi nenozīmē, ka līdz ar to kredītiestādei ir tiesības pieprasīt, lai iestāde tai šādu laiku dod. Vēl jo vairāk tas nenozīmē, ka kredītiestādei ir tiesības pieprasīt, lai tai pagarina iepriekš dotu termiņu. Situācija, kad kredītiestādei tiek dots laiks pārkāpuma novēršanai (tātad faktiski tiek pieļauts, ka kādu laiku pārkāpums tiek turpināts), ir atkāpe no vispārējās prasības, lai lielo riska darījumu limiti vienmēr tiktu ievēroti. Šāda atkāpe regulā pieļauta tikai izņēmuma gadījumā, ja kompetentā iestāde pati saskata, ka pastāv kādi īpaši apstākļi, kas attaisno pārkāpuma novēršanu ilgākā laika posmā. Tādējādi šāda izņēmuma situācijas pieļaušana ir kompetentās iestādes prerogatīva, un, ja kompetentā iestāde uzskata, ka pārkāpuma turpināšana nav attaisnojama, kredītiestādei nav tiesību pieprasīt, lai tai tiek atļauts pārkāpumu novērst ilgākā laika posmā. Tāpēc regula neparedz kredītiestāžu tiesības pieprasīt, lai tām pagarina termiņu limita pārkāpuma novēršanai. Pretējā gadījumā konkrētā prudenciālā prasība nedarbotos efektīvi, jo pārkāpuma situācijas ieilgtu kredītiestādes un kompetentās iestādes strīda dēļ, paaugstinot apdraudējumu kredītiestādes stabilitātei un tātad arī noguldītāju interesēm.

Vienlaikus jāuzsver, ka pienākumu novērst neatbilstību lielo risku darījumu limita prasībām kredītiestādei neuzliek kompetentās iestādes lēmums nedot termiņu pārkāpuma novēršanai ilgākā laika posmā. Kā jau minēts, pienākums veikt pasākumus, lai novērstu neatbilstību, kredītiestādēm izriet no regulas. Savukārt gadījumā, ja kredītiestāde pārkāpumu nenovērš, kompetentā iestāde var piemērot dažāda veida sankcijas. Tādējādi kompetentās iestādes lēmums, kas galīgi noregulē jautājumu par kredītiestādes pieļautu lielo riska darījumu limita pārkāpumu, ir lēmums, ar kuru kredītiestādei saistībā ar attiecīgo pārkāpumu tiek piemērotas konkrētas nelabvēlīgas tiesiskās sekas.

Ievērojot minēto, Augstākā tiesa piekrīt apgabaltiesas tiesneša secinājumam, ka pieteicēja savus apsvērumus, ka pastāv attaisnojoši iemesli lielo riska darījumu limita pārkāpumam un pastāv objektīvs pamats pārkāpuma novēršanai ilgstošākā laika posmā, var izteikt un savas tiesības aizsargāt

administratīvajā procesā, kas ar pārsūdzēto komisijas lēmumu ierosināts. Ja šī administratīvā procesa rezultātā pieņemtais administratīvais akts būs pieteicējai nelabvēlīgs, tā varēs to pārsūdzēt tiesā.

[11] Pieteicēja uzskata, ka pārsūdzētais komisijas lēmums par administratīvās lietas ierosināšanu pats par sevi tai rada būtiskas nelabvēlīgas sekas un tāpēc būtu pieļaujama tā atsevišķa pārsūdzēšana tiesā.

Šajā sakarā Augstākā tiesa norāda, ka atbilstoši Administratīvā procesa likuma 1.panta trešās daļas 3.punktam un 184.panta pirmās daļas 1.punktam starplēmums (kāds pēc būtības ir iestādes lēmums ierosināt administratīvo lietu) var tikt pārsūdzēts kā administratīvais akts tikai tādā gadījumā, ja ir konstatējams, ka tas pats par sevi aizskar būtiskas personas tiesības vai tiesiskās intereses vai būtiski apgrūtina to īstenošanu. Proti, būtiski ir konstatēt, ka tiek skartas tieši tiesības vai tiesiskās (ar tiesību normām aizsargātas) intereses, nevis jebkuras personas intereses.

Izvērtējot pieteicējas norādītās nelabvēlīgās sekas, kuras, pieteicējas ieskatā, tai nodara pārsūdzētais lēmums, Augstākā tiesa secina, ka tās nav tāda veida sekas, kuru dēļ būtu tiesisks pamats pieļaut starplēmuma pārsūdzību tiesā.

Tas, ka administratīvās lietas ierosināšana par pieteicējas iespējamiem pārkāpumiem potenciāli rada pieteicējas klientu uzticēšanās samazināšanās risku un attiecīgi ieguldījumu apjoma samazināšanās risku, nenozīmē, ka tiek aizskartas pieteicējas tiesības vai tiesiskas intereses. Tiesību normas neaizsargā kredītiestāžu interesi, lai netiktu rosinātas administratīvās lietas par to iespējamiem pārkāpumiem. Tāpat tiesību normas neparedz kredītiestāžu tiesības uz konkrētu klientu uzticības un noguldījumu apmēra līmeni. Šie nav normatīvā ceļā regulējami lielumi. Līdz ar to pieteicējas interese, lai nesamazinātos tās klientu uzticība un noguldījumu apjoms, ir nevis tiesiska, bet gan ekonomiska rakstura interese.

Kļūdains ir pieteicējas uzskats, ka atteikums pagarināt termiņu lielo riska darījumu limita pārkāpuma novēršanai pieteicēju automātiski padara par lielo riska darījumu limita pārkāpēju. Tas, vai ir pārkāpts lielo riska darījumu limits, nav atkarīgs no tā, vai kompetentā iestāde dod laiku pārkāpuma novēršanai. Pārkāpums pastāv arī tad, ja kompetentā iestāde dod ilgāku laiku tā novēršanai.

Savukārt tas, ka pārkāpuma nenovēršanas gadījumā pastāv pamats, lai kompetentā iestāde piemērotu kredītiestādei kādas sankcijas vai noteiktu kādu tiesisku pienākumu, nav arguments, lai secinātu, ka kredītiestādei nelabvēlīgas tiesiskas sekas rada administratīvās lietas ierosināšana kā tāda. Kā jau minēts, kredītiestādes interese, lai saistībā ar tās iespējamiem pārkāpumiem netiktu ierosināta administratīvā lieta, nav tiesiska interese. Savukārt tas, ka, pieteicējas ieskatā, tai būtu vieglāk risināt ar darbības atjaunošanas plānā paredzēto pasākumu ieviešanu un *Winergy Group* aktīvu pārdošanu saistītos jautājumus tad, ja komisija nebūtu ierosinājusi administratīvo lietu, ir pieteicējas ekonomiska, nevis tiesiska rakstura apsvērumi, proti, tie liecina par pieteicējas ekonomisku, nevis tiesisku interesi.

Turklāt ar lēmumu par lietas ierosināšanu kredītiestādei vēl netiek noteiktas ne sankcijas, ne kādi citi nelabvēlīgi tiesiski pienākumi, proti, netiek radītas tiesiskas sekas. Tiesiskas sekas radītu tikai administratīvās lietas rezultātā izdots lēmums par sankciju vai cita veida nelabvēlīga tiesiska pienākuma piemērošanu. Arī tas, ka pieteicēja nevar paredzēt, kādas sekas būs komisijas ierosinātajai administratīvajai lietai, nav iemesls, lai uzskatītu, ka pārsūdzētais lēmums pats par sevi aizskar pieteicējas tiesības vai tiesiskās intereses. Ir pašsaprotami, ka stadijā, kad tiek uzsākta administratīvā lieta, vēl nav iespējams skaidri prognozēt lietas iznākumu, jo lēmuma pieņemšanai nepieciešamo apstākļu noskaidrošana, tostarp potenciālā administratīvā akta adresāta uzklausīšana, notiek pēc administratīvās lietas ierosināšanas, nevis pirms tam. Tā tas notiek jebkurā administratīvajā lietā.

Ievērojot minēto, Augstākā tiesa secina, ka pieteicēja kļūdaini uzskata, ka pārsūdzētais komisijas lēmums tai rada tiesiskas sekas un tāpēc ir pieļaujama tā pārsūdzēšana tiesā. Šis lēmums tikai uzsāk procesu, kura rezultātā varētu tikt izdots pieteicējai nelabvēlīgs administratīvais akts. Ja komisijas ierosinātā administratīvā lieta noslēgsies ar pieteicējai nelabvēlīgu administratīvo aktu, pieteicējai būs iespējas to pārsūdzēt un tādējādi aizsargāt savas tiesības un tiesiskās intereses.

[12] Pieteicēja nepamatoti atsaucas uz privātpersonu tiesību ievērošanas principu. Atbilstoši šim principam iestādei un tiesai ir pienākums piemērojamo tiesību normu ietvaros pēc iespējas veicināt privātpersonas tiesību un tiesisko interešu aizsardzību. Proti, šis princips paredz vienīgi ar tiesību normām aizsargātu privātpersonas tiesību un interešu aizsardzību. Citiem vārdiem sakot, iestādei un tiesai ir pienākums veicināt saskaņā ar konkrētajā situācijā piemērojamām tiesību normām privātpersonai piemītošo tiesību un tiesisko interešu ievērošanu, tātad nevis jebkuru privātpersonas interešu nodrošināšanu. Tādējādi ar šo principu nevar pamatot lemšanu par labu privātpersonai, ja tai labvēlīgs konkrētās situācijas risinājums neizriet no tiesību normām.

Kā jau iepriekš norādīts, izskatāmajā gadījumā nav konstatējams, ka pārsūdzētais lēmums pats par sevi ietekmētu pieteicējas tiesības vai tiesiskās intereses.

[13] Rezumējot minēto, Augstākā tiesa atzīst, ka apgabaltiesas tiesneša lēmums par atteikšanos pieņemt pieteicēja pieteikumu ir atstājams negrozīts. Tā kā pārsūdzētais komisijas lēmums nav administratīvais akts, pieteicējas pieteikums nav izskatāms administratīvā procesa kārtībā un tā pieņemšana atbilstoši Administratīvā procesa likuma 191.panta pirmās daļas 1.punktam ir atsakāma.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 323.panta pirmās daļas 1.punktu un 324.panta pirmo daļu, Augstākā tiesa

nolēma

atstāt negrozītu Administratīvās apgabaltiesas tiesneša 2018.gada 30.janvāra lēmumu, bet AS „Norvik banka" blakus sūdzību noraidīt.
Lēmums nav pārsūdzams.

Tiesnese I. Visķere

Tiesnese Dz. Amerika

Tiesnese L. Slica